مسئولیت متن و شکل بدوش نویسندهٔ مضمون میباشد، عقیدهٔ نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاین نمی باشد

پروفیسورعبدالخالق رشید ۲۰۲۳/۰۵/۱۱

یک نامه ماندگار و تاریخی علامه حبیبی

به دانشمند ایرانی مجتبی مینوی

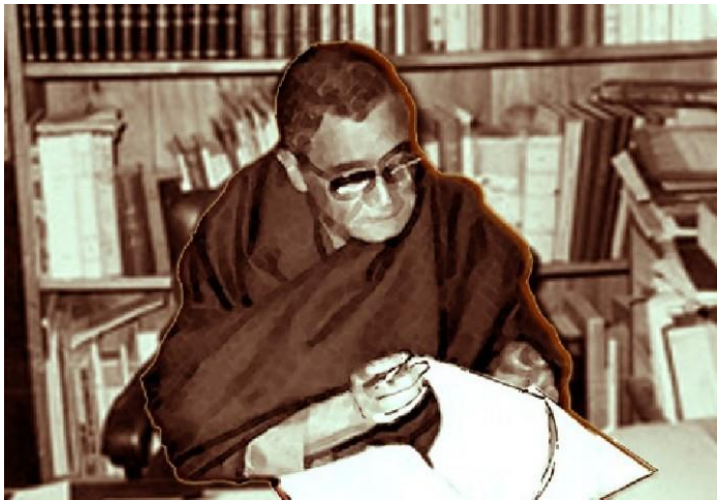

نوشته:
پروفیسورعبدالخالق رشید
استاد پوهنتون نهرو – هند

علامه عبدالحی حبیبی ازجمله نخبه گان برجستهء عصرما، نامیست بی مثال وماندگار درتحقیق ومعرفی مفاخرتاریخی وفرهنگی افغانستان، نامیست که شهرتش اکنون دریک جغرافیا محدود برافغانستان نمی گنجد بل با انجام کارهای ماندگارعلمی وفرهنگی فضای جهان تحقیق بخصوص دربخش تاریخ وفرهنگ وعلوم ادبیهء آرین زمین را ازآن خود کرده است که مورد احترام محافل علمي وپژوهشی وفرهنگ شناسی درشبه قاره وفارس وآسیای مرکزی گردیده است.علامه حبیبی نویسنده اضافتراز ۱۳۴ اثر در زبان ها فارسی وپشتو وغیره می باشد .وبرشماری ازمهمترین آثارکلاسیک وتاریخی زبان فارسی چون زین الاخبارگردیزی، طبقات ناصری قاضی جوزجانی وفضایل بلخ وغیره تعلیقات نهایت اهم ومورد توجه وقابل تایید وقابل استفاده دانشمندان ومورخین جهان، ایران وهندوستان نوشته است. یکی ازکارهای علامه حبیبی ترجمه چهارمقاله برفردوسی اثردانشمند افغان تبارهندی پروفیسورمحمود شیرانی است که اضافترازنیم قرن قبل باراول درسال ۱۹۴۲ درهندوستان به چا پ رسید و دنیای فردوسی شناسی را با یک انقلاب تکان دهنده ولی محققانه روبرو ساخت .انقلاب که تاکنون نیزدرسرزمین زادگاه وگفتارقلمروزبان فارسی کسی ازحقانیت وانتقادات موجه علامه محمود شیرانی انکارکرده نتوانست.

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولئ

علامه حبیبي درین نامه خودبه دانشمند ایرانی روانشاد مینوی می نویسد:

کابل. ۱۳۵۵/۱/۲۲

دانشمند معظم جناب آقای استاد مینوی دامت برکاتهم.

بعد ازعرض سلام واحترام،

سی وپنج سال قبل کتابی بنام» چهارمقاله برفردوسی «بزبان اردو بقلم یکی ازفضلای فردوسی شناس نقادبسیاردانشمند هند مرحوم پروفیسرمحمود شیرانی (*) ازطرف انجمن ترقی اردو دردهلی ۱۹۴۲م طبع شده که یکی ازبهترین کتابهای انتقادی برحیات وآثارفردوسی وشاهنامه والحاقات مجعولهءآن درچهارمقالهء ذیل باشد:

(۱) علل وزمان وکیفیت نظم شاهنامه با انتقاد داستانهای که برفردوسی بسته اند.
(۲) هجوسلطان محمود وتوضیح مراتب مجعولیت آن بدلائل تاریخی وادبی .
(۳) مذهب وعقائد فردوسی: اغتزال؟ شاعیت؟ سنیت؟ بادلایل متخرجه ازخود شاهنامه و رد شیعه تراشان مانندقاضی شوستری.
(۴) یوسف وزلیخا فردوسی ورد انتساب غلط آن بفردوسی، با دلائل ادبی وتاریخی.

این کتاب اصلاً باردو۲۷۲ صفحه است وترجمهءفارسی آن باحواشی وتعلیق ۲۰۰صفحه اصل و درحدود ۵۰ صفحه مقدمه وفهارس بقلم مترجم عبدالحی حبیبي می باشد.
تا جاییکه دیده می شود این کتاب مطالب نوین تحقیقی برزندگی وفکرومذهب وآثارفردوسی دارد، ونشرآن بزبان فارسی برای شاهنامه شناسی مفید است. که اگرمقام محترم بنیاد شاهنامه با طبع ونشرآن موافق باشد میتوانم آنرا تقدیم دارم واگرآن استادگرامی بوسیلهء دیگری رهنمائی فرمایند مطاعست.
تمناست درین باره پاسخی باین آدرس با شرایط وحقوق طبع آن داده شود.

احترام وارادت صمیمی مرا بپذیرید.
مخلص :عبدالحی حبیبی (امضاء)
آدرس: عبدالحی حبیبي
خانه ۱۰۹۰ جمال مینه کابل، افغانستان

(*) دریک بخش از تاریخ تونک زادگاه محمودشیرانی درباره این ابرمرد تحقیق ودانش می خوانیم: «منصف شهرت هندوستانی، محقق بی همتای زبان اردو، ماهرفن خطاطی، وعالم متبحروبلند مقام درادبیات بود، ازهمین روبرانتقادات اش برفردوسی واثرشعرالعجم شبلی نعمانی مشهوراست. ایشان ثابت کردکه زبان اردو درپنجاب بوجود آمده، تفسیراردوی قرآن کریم، مقالات شیرانی ازآثارجاویدان ایشان می باشدکه آنرشهکارهای عصرنام داده اند. برمولانا شبلی چنان انتقاد فاضلانهء انجام داده است که تاکنون کسی برجواب دادن آن نایل نیامد.ازطرف حکومت انگلیسی وخت چندین مدال وجوایزمهمی نیزبدست آورده است. ایشان نه تنها فاضل علوم شرقی بود بل انگلیسی را نیزخوب می دانست آنرا هم می نوشت وهم مطالعه کرده می توانیست، ازهمین روبه انگلیستان رفت درآنجا ازموسسات تعلیمی وپوهنتون های آنجا بازدید بعمل آورد،بعدازین بازدید دوباره به مرکزعلمی خود شهرلاهوربرگشت تا دم تقاعد درلاهورمی زیست، بعدازتقاعد به جایگاه اصلی خود تونک آمد ودرآنجا درگذشت. محل بود باش وی میان مهندي باغ وتیلیان می باشد.خانواده وی ازدهی کوچکی بنام (ماروار (به تونک آمده بود پدرش خدمتگاریکی ازخانم های نواب تونک بود. درجای که زندگی می کرد اکنون درآنجا فابریکه نظام بیتری موقعیت دارد. خانواده ایشان بنام خانواده شیرانی پتان

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولئ

مشهوراست.علاقمندی زیاد ایشان با کتب نادروجمع آوری سکه های نادربود، سرمایهء که بعدازمرگ وی پسرش اخترشیرانی تونکی برباد داد. سال وفات پرفیسورصاحب سال ۱۹۴۸میلادی می باشد.»
(تاریخ تونک – ترجمه پشتواز: پوهنمله رحیمه، ناچاپ، ص ۱۱۶)

@KETABFROHI

کابل . ۱۳۵۵/۱/۲۲

دانشمند معظم جناب آقای استاد مینوی دامت برکاتهم .

بعد از عرض سلام و احترام .

سی و پنج سال قبل کتابی بنام « چهار مقاله بر فردوسی » بزبان اردو بقلم یکی از فضلای فردوسی شناس نقاد و بسیار دانشمند هند مرحوم پروفیسر محمود شیرانی از طرف انجمن ترقی اردو در دهلی ۱۹۴۲ م طبع شده که یکی از بهترین کتابهای انتقادی بر حیات و آثار فردوسی و شاهنامه و الحاقات مجعولهٔ آن در چهار مقالهٔ ذیل باشد :

(۱) علل و زمان و کیفیت نظم شاهنامه با انتقاد داستانهائی که بر فردوسی بسته اند .

(۲) هجو سلطان محمود و توضیح مراتب مجعولیت آن بدلائل تاریخی و ادبی .

(۳) مذهب و عقائد فردوسی : اعتزال ؟ شاعیت ؟ سنیت ؟ با دلائل مستخرجه از خود شاهنامه و رد شیعه تراشان مانند قاضی نور الله شوستری .

(۴) یوسف و زلیخا فردوسی و رد انتساب غلط آن بفردوسی ، با دلائل ادبی و تاریخی .

این کتاب اصلاً باردو ۲۷۲ صفحه است و ترجمهٔ فارسی آن با حواشی و تعلیق ۲۰۰ صفحه اصل و در حدود ۵۰ صفحه مقدمه و فهارس بقلم مترجم عبدالحی حبیبی می باشد .

تا جائیکه دیده می شود این کتاب مطالب نوین تحقیقی بر زندگی و فکر و مذهب و آثار فردوسی دارد ، و نشر آن بزبان فارسی برای شاهنامه شناسی مفید است که اگر مقام محترم بنیاد شاهنامه با طبع و نشر آن موافق باشد میتوانم آنرا تقدیم دارم ، و اگر آن استاد گرامی بوسیلهٔ دیگری رهنمائی فرمایند مطاعست .

تمنا است درین باره پاسخی باین آدرس با شرایط و حقوق طبع آن داده شود .

احترام و ارادت صمیمی مرا بپذیرید .

مخلص : عبدالحی حبیبی

آدرس : عبدالحی حبیبی
خانه ۱۰۹۰۷ جمال مینه کابل ، افغانستان

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولئ